

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه دکترای حرفه‌ای رشته پزشکی

عنوان:

شناسایی فاکتورهای فرهنگی مرتبط با غربالگری سرطان پستان در بیماران با

سرطان پستان بر پایه مدل PEN_3

نگارش:

اویس حجت انصاری

استاد راهنما:

دکتر نسرين فولادی

اساتید مشاور:

دکتر ایرج فیضی

دکتر سهراب ایرانپور

آبان ۱۴۰۲

شماره پایان نامه: ۰۱۰۱۴

تقدیم به پدرم:
که نه تنها آوازه نامش، همیشه برایم افتخار آفریده
است، بلکه صلابت شان‌های گرمش بزرگترین تکیه‌گاه
زندگیم بوده است.

تقدیم به مادرم:
به پاس لحظه محبت و عاطفه و عشق که از
نخستین تپش قلبم تا به امروز در قلبش پییده است.

با تشکر از استاد گرامی
که با کمک و صبر بی دریغشان مرا در انجام این
پایان نامه همراهی کردند.

فهرست مطالب

چکیده	۱
فصل اول	۳
۱-۱ اهمیت موضوع و انگیزه تحقیق	۴
۱-۲ اهداف و فرضیات پژوهش	۷
۱-۲-۱ هدف کلی	۷
۱-۲-۲ اهداف اختصاصی	۷
۱-۲-۳ اهداف کاربردی	۷
۱-۲-۴ فرضیات/سوالات پژوهشی	۷
۱-۳ تعریف واژه‌ها	۸
فصل دوم	۱۰
۱-۲ سرطان پستان	۱۱
۲-۱-۱ مقدمه	۱۱
۲-۱-۲ اتیولوژی	۱۲
۲-۱-۳ اپیدمیولوژی	۱۳
۲-۱-۴ هیستوپاتولوژی	۱۵
۲-۱-۵ ارزیابی بیماران	۱۶
۲-۱-۶ درمان	۱۷
۲-۱-۷ اهمیت غربالگری	۱۷
۲-۱-۸ روشهای غربالگری	۱۸

۱۹	۲-۱-۹ ابزار غربالگری
۲۱	۲-۲ اهمیت فرهنگ و فرهنگ سازی بر سلامت
۲۳	۲-۳ الگوی PEN-3
۲۳	۲-۳-۱ مقدمه
۲۴	۲-۳-۲ مدل PEN-3 چیست؟
۲۶	۲-۴ مروری بر متون
۳۱	فصل سوم
۳۲	۳-۱ جامعه مورد بررسی
۳۲	۳-۱-۲ شیوه نمونه گیری
۳۲	۳-۱-۳ نحوه محاسبه حجم نمونه
۳۳	۳-۲ معیار ورود
۳۳	۳-۳ معیار خروج
۳۳	۳-۴ نحوه جمع آوری اطلاعات
۳۵	۳-۵ تجزیه و تحلیل داده‌ها
۳۶	۳-۶ ملاحظات اخلاقی
۳۷	فصل چهارم
۳۸	۴-۱ نتایج بدست آمده از آنالیز توصیفی داده‌ها
۳۲	۴-۱-۱ تعیین توزیع ویژگی‌های فردی، اجتماعی و دموگرافیک در افراد مورد مطالعه
۴۰	۴-۱-۲ تعیین توزیع سابقه ابتلا به بیماری پستان در افراد مورد مطالعه و خانواده ایشان
۴۰	۴-۱-۳ تعیین توزیع رفتارهای غربالگری در افراد مورد مطالعه

- ۴-۱-۴- خودآزمایی پستان (SBE) ۴۱
- ۴-۱-۵- معیانه بالینی پستان (CBE) ۴۲
- ۴-۱-۶- ماموگرافی ۴۳
- ۴-۲- تعیین توزیع عوامل مختلف ادراکی، قادرساز و تقویت کننده براساس مدل PEN-3
- به صورت عوامل با تاثیر مثبت، منفی و بیتفاوت در جمعیت مورد مطالعه ۴۴
- ۴-۳- تعیین شاخصهای توصیفی برای عوامل مختلف ادراکی، قادرساز و تقویت کننده و
- رفتارهای غربالگری در افراد مطالعه ۴۸
- ۴-۴- نتایج بدست آمده از آنالیز تحلیلی داده‌ها ۴۸
- ۴-۴-۱- تعیین توزیع تفاوت امتیازی عوامل مختلف ادراکی، قادرساز و تقویت کننده و
- رفتارهای غربالگری در افراد مورد مطالعه ۴۸
- ۴-۴-۲- تعیین توزیع رفتارهای غربالگری در افراد مورد مطالعه براساس شاخصهای فردی،
- اجتماعی و دموگرافیک ۴۹
- ۴-۴-۳- همبستگی و ارتباط بین عوامل ادراکی، قادرساز و تقویت کننده با رفتارهای
- غربالگری در افراد مورد مطالعه ۵۰
- ۴-۴-۴- تعیین توزیع عوامل ادراکی، قادرساز، تقویت کننده و رفتارهای غربالگری زودرس
- در افراد مورد مطالعه برحسب سابقه قبلی بیماری پستان در خود یا بستگان ۵۲
- فصل پنجم ۵۴
- ۵-۱- بحث ۵۵
- ۵-۲- نتیجه گیری ۶۲
- ۵-۳- محدودیت‌ها ۶۳

۶۴ ۵-۴ پیشنهادات

۶۵ ۵-۵ ترجمان دانش

۶۶ منابع:

.....

فهرست اشکال

شکل ۱-۲ اجزای مدل PEN-3 ۲۷

فهرست جداول

جدول ۱-۴ توزیع فراوانی ویژگی‌های فردی و اجتماعی در افراد مورد مطالعه ۳۹

جدول ۲-۴ توزیع سازه‌های الگوی PEN-3 (عوامل ادراکی، قادر ساز و تقویت کننده) در مورد انجام

غربالگری سرطان پستان در زنان شرکت کننده در مطالعه ۴۶

جدول ۳-۴ توزیع درصد اصلاح شده امتیازات عوامل ادراکی، قادر ساز، تقویت کننده و رفتارهای

غربالگری زودرس ۴۸

جدول ۴-۴ آزمون تعیین معنی داری تفاوت رفتارهای غربالگری زودرس در گروه‌های مختلف

شغلی ۵۰

جدول ۵-۴ آزمون تعیین معنی داری تفاوت رفتارهای غربالگری زودرس در گروه‌های مختلف

تحصیلی ۵۰

جدول ۶-۴ ضرایب مدل رگرسیون خطی چند متغیره شاخص‌های مؤثر بر رفتارهای غربالگری

زودرس ۵۱

جدول ۷-۴ تعیین توزیع عوامل ادراکی، قادر ساز، تقویت کننده و رفتارهای غربالگری زودرس در

افراد مورد مطالعه بر حسب سابقه قبلی بیماری پستان در خود یا بستگان ۵۲

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۴ توزیع فراوانی سابقه خانوادگی ابتلا به سرطان پستان در جمعیت مورد مطالعه..... ۴۰
- نمودار ۲-۴ توزیع رفتارهای غربالگری زودرس پیش از ابتلا در افراد مورد مطالعه..... ۴۱
- نمودار ۳-۴ توزیع خود آزمایی پستان روتین در افراد مورد مطالعه..... ۴۲
- نمودار ۴-۴ توزیع معاینه روتین پستان در افراد مورد مطالعه..... ۴۳
- نمودار ۵-۴ توزیع ماموگرافی روتین پستان در افراد مورد مطالعه..... ۴۴

اختصارات

CBE	Clinical Breast Examination
SBE	Self Breast Examination
HBM	Health Belief Model
HRT	Hormone Replacement Therapy
DCIS	Ductal Carcinoma In Situ
LCIS	Lobular Carcinoma In Situ
DBT	Digital Breast Tomosynthesis

شناسایی فاکتورهای فرهنگی مرتبط با غربالگری سرطان پستان در بیماران با سرطان پستان

بر پایه مدل PEN_3

چکیده

زمینه: سرطان پستان شایع ترین نوع سرطان در زنان است و شایع ترین عامل مرگ ناشی از سرطان در زنان ۴۰ تا ۴۴ سال است. تشخیص زودرس سرطان پستان نقش حیاتی در کاهش مرگ و میر ناشی از سرطان دارد. الگوی PEN-3 از الگوهای مطالعه رفتار در زمینه آموزش و ارتقای سلامت است. این الگو دارای سازه‌های مختلفی است از جمله: عوامل ادراکی، عوامل قادرکننده و عوامل تقویت کننده؛ که با خودباورهای مثبت، منفی و بی اثر همراه است. شناسایی این عوامل در به کاربردن مداخلات بسیار مهم است و در اجرای برنامه‌های آموزشی ارزیابی ارتباط بین آموزش و قدرت فرهنگی جامعه دارای اهمیت ویژه‌ای می‌باشد.

هدف: ما در مطالعه برآنیم که با استفاده از مدل PEN-3 عوامل فرهنگی دخیل بر انجام و عدم انجام غربالگری پیش از ابتلا در زنان مبتلا به سرطان پستان را تعیین نماییم.

مواد و روش کار: در این مطالعه بیماران مبتلا به سرطان پستان به شیوه نمونه گیری آسان و براساس معیارهای ورود و خروج وارد مطالعه شدند. در ادامه با استفاده از پرسشنامه طراحی شده توسط دکتر نقیبه و همکاران در سال ۲۰۱۵ مبتنی بر الگوی PEN-3 داده‌های مورد نیاز پیرامون اطلاعات دموگرافیک، رفتار غربالگری، عوامل ادراکی، عوامل قادر ساز و عوامل تقویت کننده در این مطالعه استخراج شدند. تجزیه و تحلیل آماری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ انجام گرفت. از آزمون‌های تی یک نمونه‌ای و دو نمونه‌ای، کای اسکوئر

و آمارهای توصیفی جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. برای توصیف داده‌های کمی با توزیع نرمال از میانگین و انحراف معیار و برای توصیف داده‌های کمی با توزیع غیر نرمال از میانه و فاصله بین چهارکی استفاده شد.

نتایج : مهم ترین عوامل مؤثر بر انجام و عدم انجام غربالگری به ترتیب داشتن بیمه درمانی (۹۵٪)، اهمیت فرد به سلامت خود (۸۴٪)، توانایی پرداخت هزینه غربالگری (۸۳٪)، سابقه مثبت خانوادگی (۸۲.۴٪)، مشغله و کمبود وقت (۷۷٪)، توصیه کارکنان بهداشتی (۷۱٪) و تشویق همسر (۶۶٪) بودند. بروز رفتارهای غربالگری در جمعیت تفاوت معنی داری نداشت ($P=0.237$) با این وجود، بین امتیاز عوامل قادر ساز و تقویت کننده با رفتارهای غربالگری زودرس همبستگی مثبت وجود داشت (به ترتیب $B=0.326$ و $P=0.01$ ، $B=0.168$ و $P=0.032$). رفتارهای غربالگری و عوامل تقویت کننده نیز به شکل معنی داری در گروه با سابقه بیماری‌های پستان بیشتر بود (به ترتیب $P=0.007$ و $P=0.001$).

نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه حاضر، نشان داد که عوامل قادر ساز و تقویت کننده بهترین پیش بینی کننده‌ها برای رفتارهای غربالگری بوده است. در جمعیت مورد مطالعه علی رغم مناسب بودن عوامل تقویت کننده نظیر حمایت خانواده، سطح عوامل قادر ساز از جمله امکانات شهری و نگرانی‌های مالی، به شکل نگران کننده‌ای از میانگین کمتر بوده است که نیازمند افزایش حمایت‌های اجتماعی می‌باشد.

کلمات کلیدی: سرطان پستان - غربالگری - الگوی PEN-3